

pravom. Što se tiče utvrđivanja težine na odredišnim stanicama, iz odnosnih zapisnika koji su priloženi parničnom spisu se vidi da su sastavljeni u prisutnosti tuženikovih šofera prilikom predaje tereta.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 9.VI 1966.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Albert Verona, Petar Koceić

Prijevoz stvari morem - Postojanje dvaju ugovora za jedan prijevoz - Odustanak od ugovora - Brisovna klauzula - Plaćanje polovine vozarine - Ako su stranke za jedan prijevozni posao zaključile dva ugovora s tim da se drugi primjenjuje od jedne usputne luke do luke odredišta, klauzule pojedinog ugovora primjenjuju se za onaj dio puta za koji se dotični ugovor odnosi - Ako je u ugovoru navedeno da naručitelj ima pravo odustati od ugovora kad ga brodar obavijesti da u ugovoreno vrijeme brod neće moći stići u luku ukrcaja, naručitelj koji primi takvu obavijest ima pravo, u skladu s uvjetima ugovora, od ugovora odustati, ne čekajući da brod stigne u luku ukrcaja i da preda pismo spremnosti - Naručitelj koji prije početka ukrcaja odustane od ugovora dužan je platiti polovinu ugovorene vozarine ako među strankama u ovom pogledu nije nešto drugo ugovoreno - Ako je ugovorena brisovna klauzula, naručitelj koji odustane od ugovora u skladu s tom klauzulom nije dužan platiti polovinu vozarine

Tužitelj naručitelj prijevoza navodi da je 2.XI 1965. zaključio s tuženikom vozarom ugovor o prijevozu tereta ugljena iz luke Berdjansk /SSSR/ u Livorno /Italija/ prema uvjetima tipskog ugovora Sovcoal 1962, uz vozarinu od N.din. 226.100.- Tuženik je odustao od ugovora prije ukrcaja broda, a pozvan da plati polovinu ugovorene vozarine odbio je isplatu. Tužitelj stoga ustaje tužbom, kojom na osnovi čl.24 Zakona o ugovorima o iskorišćivanju pomorskih brodova zahtijeva isplatu polovine ugovorene vozarine i troškova postupka.

Tuženik se odupire tužbi, jer je o istom teretu među strankama zaključen i ugovor o prijevozu prema uvjetima tipskog ugovora Gencon za relaciju Solun /Grčka/ - jedna luka na zapadnoj obali Italije, uz istu vozarinu, a prema čl.13 istog ugovora smatra se obvezanim samo na plaćanje stvarne štete. Takvu međutim tužitelj nije pretrpio, jer je umjesto ugljena iz Berdjanska izvršio prijevoz željeza iz Ždanova /SSSR/ u jednu luku na zapadnoj obali Italije. Tuženik stoga predlaže da sud tužitelja s tužbenim zahtjevom odbije uz naknadu parničnih troškova.

Sud je u parnici izveo dokaz pregledom isprava: i to ugovora Sovcoal i Gencon s adendumom br.1 od 2.XI 1965. i br. 1a od 26.XI 1965, te preslušanjem svjedoka, pa je utvrdio ovo činjenično stanje:

1/ Stranke su doista zaključile dva ugovora o prijevozu istog tereta: Sovcoal i Gencon, oba 2.XI 1965. Ovo je bilo potrebno zbog prirode kupoprodajnog ugovora, temeljem kojega je trebalo izvršiti prijevoz ugljena iz Berdjanska tako, da se s obzirom na potrebe sovjetskog prodavaoca zaključi ugovor Sovcoal, a za potrebe talijanskog kupca ugovor Gencon, s tim da je do zamjene teretnica imalo doći u Pireju kad brod onamo stigne. Prilikom zaključivanja posla nisu stranke u pogledu reguliranja međusobnih ugovornih odnosa davale nikakvu prednost jednom ugovoru pred drugim.

2/ Prema adendumu 1a od 26.XI 1965. stranke su produžile rok prispjeća broda u Berdjansk do 10.XII 1965, označujući taj rok kao "cancelling date".

3/ Brod je kasnio, te je 3.XII 1965. stigao u luku Iljiševsk /SSSR/, gdje je tek 6.XII 1965. otpočeo iskrcajem, tako da ni u kom slučaju nije mogao 10.XII 1965. stići u Berdjansk. Potonja činjenica je među strankama nesporna.

4/ Tuženik je odustao od ukrcaja prije 10.XII 1965, a nakon što je bilo poznato da brod toga dana neće stići u Berdjansk.

Medju strankama je sporno da li je tuženik dužan platiti tužitelju polovicu vozarine prazno za puno, jer je odustao od ukrcaja prije prispjeća broda.

Tuženik se, nezavisno od pitanja da li je u času kad je od ugovora odustao bio na to ovlašćen ili ne, poziva na odredbu čl.13 ugovora Gencon, a tužitelj se poziva na odredbu ugovora Sovcoal, pa je zbog toga potrebno ustanoviti koji je ugovor mjerodavan za nastali spor.

Sud je našao da je za ovaj spor mjerodavan ugovor Sovcoal, i to stoga što je ugovor Gencon imao stupiti na snagu tek po prispjeću broda u grčke vode. Ovo proizlazi iz činjenice što je on zaključen za prijevoznu relaciju Solun - zapadna obala Italije. Prema tome odnosi što su nastali prije stizanja broda u Solun nisu obuhvaćeni odredbama ugovora Gencon, nego za njih vrijede odredbe ugovora Sovcoal. Radi toga sud se ne zaustavlja na pitanju da li tuženik pravilno tumači odredbu čl.13 ugovora Gencon, i da li iz nje proizlazi ono što on smatra da proizlazi.

Stranke su članom 17, st.1 ugovora Sovcoal ugovorile da će naručitelj imati pravo brisati ugovor, tj. odustati od njega ako brod ne bude spreman za krcanje u 5 sati poslije podne na dan 5.XI 1965, a članom 17, st.2 da će, ako u času kad brod bude spreman da isplovi iz posljednje luke pristajanja, brodar obavijestiti naručitelja da brod neće moći stići u luku ukrcaja prije dana brosanja ugovora, a naručitelj neće imati prava da brzojavno odustane od ugovora unutar roka od 72 sata /izuzevši nedjelje i zakonske praznike/, ako za taj slučaj nije ugovoren dan brisanja.

Pretpostavka čl.17, st.1 je da brod iz bilo kojeg razloga nije spreman da u određeno vrijeme započne operacijama iskrcaja, odnosno ukrcaja, pa i u slučaju ako je stigao u luku. Pretpostavka člana 17, st.2 je da brod nije stigao u luku ukrcaja nego se nalazi u posljednjoj luci pristajanja, a poznato je da neće stići na vrijeme u luku ukrcaja. U takvom slučaju brodar je - ako za takav slučaj nije ništa ugovoreno - dužan obavijestiti naručitelja, kome pripada pravo da u roku od 72 sata odluči hoće li ugovor održati na snazi ili će odustati. Prema tome kad je poznato da brod neće stići u luku ukrcaja na vrijeme, naručitelj koji si je ugovorom pridržao pravo na odustajanje od ugovora za slučaj da brod ne stigne do ugovorenog roka, može odustati od ugovora i prije nego što brod stigne u luku, pa i nezavisno od pitanja hoće li brod uopće stići u luku ukrcaja.

Među strankama nije sporno, a to proizlazi i iz isprave, da su adendumom br. 1a od 26.XI 1965. ugovorile rok brisanja ugovora danom 10.XII 1965. /cancelling date to be extended till the 10th December 1965/. Prema tome tuženik je, kad je bilo poznato da tužiteljjev brod neće na vrijeme stići u luku ukrcaja, bio ovlašten da od ugovora odustane ne čekajući da brod stigne u Berdjansk i da preda pismo spremnosti. Njegov je postupak u takvom slučaju išao u prilog brodaru - tužitelju, koji je bio u zakašnjenju, jer je na temelju tuženikove izjave o odustajanju bio oslobođen dužnosti da tuženika obavijesti o zakašnjenju i da uplovi u Berdjansk, pa je mogao odmah tražiti novi teret i otploviti direktno u novu luku ukrcaja.

Z.R.